

Јелисавета Карађорђевић

ДУХ МАЛИХ СТВАРИ

Elizabeth Karageorgevic ▶ THE SPIRIT OF LITTLE THINGS

КУЋА СИМИЋА ▶ НАРОДНИ МУЗЕЈ КРУШЕВАЦ ▶ Мај – Јун 2018
THE HOUSE OF SIMIĆ ▶ NATIONAL MUSEUM KRUŠEVAC ▶ MAY – JUNE 2018

ARTIS
CENTER

О изложби

Изложба „Јелисавета Карађорђевић | Дух малих ствари“ настала је на темељу оригиналног ауторског концепта историчарке уметности и писца, Тамаре Огњевић. Спајајући причу о кнегињи Јелисавети, кћери кнеза регента Павла и кнегиње Олге, јединој девојчици рођеној у београдском Белом двору у сумрак Краљевине Југославије, и уметници и писцу, Јелисавети Карађорђевић, Тамара Огњевић нам отвара несвакидашњи, паралелни универзум у којем коегзистирају храбра племкиња, неуморни борац за рехабилитацију свог оца, и духовита, даровита уметница необичне моћи запажања. Отуда и изложбу чине две целине – мали салон ~ будуар кнегиње узбудљивог животописа, и поставка од неколико десетина радова путнице, уметнице и маштарке особеног сензибилитета. На овај начин се и симболично и реално преплићу две димензије живота Јелисавете Карађорђевић – окружење у којем је рођена, одрасла и образована, и стил живота који је сама обликовала. Основна замисао ове поставке је да укаже на однос између околности на које не можемо да утичемо (место рођења, преци, друштвени статус, итд.), и слободе избора који увек имамо, на темељу искуства једне аутентичне личности чији живот на јединствен начин рефлектује време великих друштвених промена.

Поставка обухвата тридесет седам предмета у власништву кнегиње Јелисавете (фотографије, књиге, одећа, обућа, шешир, порцелан и сребро – сервис за чај из заоставштине породице Демидоф, парфем, накит, пудријера, икона, ручно ткан пиротски ћилим са грбом Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца) и 27 њених уметничких радова.

About the Exhibition

The Exhibition 'Elizabeth Karageorgevic | The Spirit of Little Things' is based on an original concept created by Tamara Ognjević, art historian and author. Integrating the story about Princess Elizabeth - the daughter of Prince Paul and Princess Olga and the only female child born in the White Palace in Belgrade in the twilight of the Kingdom of Yugoslavia - with the one about Elizabeth Karageorgevic - the artist and writer, Tamara Ognjević opens for us a particular, parallel universe where a brave noblewoman, tireless advocate for her father's exoneration and a witty, talented artist with an extraordinary gift of perception successfully coexist. Thus, the exhibition contains two segments - the boudoir or private salon of the Princess with an exciting biography, and the display of art works of the traveller, artist and imaginative person with an exceptional sensibility. In this way, two dimensions of Elizabeth Karageorgevic's life interlace in both symbolic and realistic terms - the environment in which she was born, grew up and was educated, and the lifestyle she created for herself. The basic idea of this concept is to point out the relationship among the circumstances beyond our control (place of birth, ancestors, social status, etc.) and the freedom of choice that we always have, based on the experience of an authentic person whose life reflects, in a unique way, the time of great social changes.

The exhibition includes thirty seven objects owned by Princess Elizabeth (photographs, books, clothes, footwear, hat, porcelain and silver - tea service from the House of Demidoff legacy, perfume, jewellery, powder box, icons, a handmade Pirot rug with the coat of arms of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes) and 27 pieces of her art works.

► Реплика круне са дијамантима и смарандима из мале књиге накита велике војводкиње Марије Павловне Романов од Русије, кнегињине прабаке. Фотографија Тамара Огњевић

► Replica of the diamond and emerald crown from the little jewellery book of Grand Duchess Maria Pavlovna Romanov of Russia, Princess's grate-grandmother. Photo Tamara Ognjević

► Јелисавета Карађорђевић,
Пре пољупца, комбинована
техника, 2017.

► Elizabeth Karageorgevic,
Before the kiss, combined
technique, 2017

Кнегиња уметница у краљевству асоцијација

► Јелисавета Карађорђевић, Просијавање,
комбинована техника, 2017.

► Elizabeth Karageorgevic, Glimmer of light,
combined technique, 2017

Никада о кнегињи Јелисавети Карађорђевић нисам размишљала као о уметници, а познајем је готово три деценије. Њени први радови, које сам видела пре неколико година – серија цртежа ведрих боја са извесним каркатуралистичким квалитетом – у првом тренутку су ме насмејали. Препознала сам њен врзави дух и дар за посматрање. Посебно када су упитању људи. Чинијеница да су цртежи малог формата разматрани, пре свега, као дело једне кнегиње у великој мери је, нажалост, замаглила њихов реални квалитет.

Иако без формалног ликовног образовања, Јелисавета Карађорђевић несумњиво има талента, а начин на који промишља и реализује своје импресије на папиру не одступа од образца на које често наилазимо код наивних и маргиналних уметника. Једноставан, на тренутке фантазмагоричан цртеж, експлозија боја и минуциозни, духовити детаљи рефлексија су једне живе, динамичне природе која жели да ликовним средствима транспонује сопствено искуство у уметничко дело.

Она је путник с драгоценним осећањем за различито, егзотично. Не импресионирају је ауторитети и она им се помало руга на један профињен начин лишен приземности. Често анализира своје односе са близким људима настојећи да нацрта њихов спиритуални, а не физички портрет. Мноштво интригантних детаља на Јелисаветним радовима претпоставља познавање садржаја који окупирају њену пажњу. Ипак, чак и без тих за уметничку критику важних увида, укупна животност поступка прија оку.

Мислим да нећу погрешити када кажем да Јелисавета Карађорђевић у првом тренутку није размишљала о свом делу као о оној врсти уметности која завређује пажњу галериста и историчара уметности. Студирајући историју уметности у Паризу и одрастајући као кћи кнеза Павла, изузетног познаваоца уметности, оснивача Музеја Кнеза Павла у Београду, личности која је направила преко 460 аквизиција дела модерне уметности у своје време, Јелисавета Карађорђевић спада међу особе чије знање о уметности је неупитно. За ствараоца без формалног уметничког

образовања то може бити непремостива препрека да прикаже јавности оно што ради из личног задовољства лишеног великих амбиција. Посматрајући укупни животни пут ове аутентичне жене сматрам да управо та њена страст говори о њој као личности на вишеструко занимљив и неоспорно јединствен начин. Посебно када се има у виду нови циклус њених цртежа насталих у комбинованој технички. Циклус изненађујуће другачији од претходног ватромета боја и линија.

Роршахов метод бојених мрља у овом случају транспонован у различите структуре (мермер, кора дрвета, текстил, пећински накит) функционише у идентичном асоцијативном кључу као и познати психолошки тест. Јелисавета интервенише на принтовима фотографија ових структура које је сама снимила путујући од Србије до Кине, од Марока до Америке, од Енглеске до Мексика. Из наоко безличног динамизма линија и облика рађа се галерија ликовна и орнамената. Групни портрет духа малих ствари виђен искључиво очима уметнице. Од риболиких глава речних богова до тролова и гнома – станара заборављених рудника дубоко у срцу земље. Измаштани, препознати, карикирани, сведени тек на једноставан додир пера и кап боје, формирају минијатурна ткања крцата детаљима. Као да је неко оживео сегмент раскошног ћилима, покренују кутију пуну ситница које мисле и говоре или отшкринују врата зачараног замка у коме само што се нису срели лепотица и звер. Занимљиви и провокативни, ови цртежи не дозвољавају да се посматрач лако отргне њиховој унутрашњој магији, јер рефлектују особу раскошне имагинације и ванредног смисла за хумор.

Напослетку, а да се ја питам, кнегиња Јелисавета Кађорђевић би највећу услугу учинила свом делу када би га потписивала псеудонимом. На тај начин би омогућила и публици и критици да га види у његовој садржајној и екпресивној привлачности. Неоптерећено друштвеним ауторитетом личности која га ствара и која му је и извесном смислу и потпора, али и такмац.

Тамара Огњевић,
историчарка уметности и књижевница

Princess Artist in the Kingdom of Associations

► Јелисавета Кађорђевић, Зачарани врт 1,
комбинована техника, 2017.

► Elizabeth Karageorgevic, Enchanted garden 1,
combined technique, 2017

I have never thought of Princess Elizabeth Karageorgevic as an artist although I have known her for almost three decades. Her first works, which I saw several years ago – a series of witty drawings in bright colours – at first made me laugh. I did recognize her vibrant spirit and the gift of observation – particularly of people. The fact that these small drawings were observed, before all, as the works of a princess, has unfortunately clouded their actual quality.

Although lacking any formal artistic education, Elizabeth Karageorgevic undoubtedly shows talent and the way in which she conceives and puts her impressions on paper does not deviate from a pattern usually present in the work of naïve and marginal artists. A simple, yet at moments a phantasmagoric drawing, an explosion of colours and meticulous funny details, are the reflection of a lively, dynamic person who likes to transpose her own experiences into an art work.

She is a traveller with a great feeling for the different and exotic. Not impressed by authority figures, she makes fun of them in a subtle way without mocking them. She seems to be analyzing her relationship with people with whom she is close, trying to draw their spiritual rather than physical portrait. A considerable number of intriguing details in Elizabeth's art works suggests awareness of the content that remains in her focus. Yet, even without those essential insights from the perspective of art criticism, the entire liveliness of the process is appealing to the eye.

I believe I am not mistaken saying that initially, Elizabeth Karageorgevic did not think of her creations as art worth the attention of gallerists and art historians. Having studied art history in Paris and growing up as the daughter of Prince Paul, who was a remarkable art connoisseur and the founder of the Prince Paul Museum in the Kingdom of Yugoslavia to which he donated over 460 acquisitions of modern art work, Elizabeth Karageorgevic ranks among those whose knowledge of art is undeniable. For an artist lacking formal art education this could have proved to be an insurmountable obstacle in an attempt to show to the public what

she does for personal pleasure without great ambitions. Looking at the lifelong journey of this authentic woman, I think it is exactly this passion that tells a story of Elizabeth's personality in many interesting and undoubtedly unique ways, especially when we look at her new cycle of drawings created in a combined technique - a cycle surprisingly different from the previous fireworks of colours and lines.

The Rorschach inkblot test, in this case shapes transposed into various structures (marble, tree trunks, textiles, cave jewelry), functions as an associative key just as in the famous psychological test. Elizabeth intervenes on prints of the subjects she had photographed herself travelling from Serbia to China, from Morocco to America, from England to Mexico. Thus, from a seemingly featureless dynamism of lines and shapes there emerges a gallery of figures and ornaments - a group portrait of the spirit of little things exclusively seen with the eyes of the artist. From fish-like heads of river gods to trolls and gnomes - the tenants of long-forgotten mines deep in the heart of the earth. A figment of imagination, recognized, caricatured, and reduced by a light touch of a pen and a drop of colour, grows into miniature threads of interlacing fibers crammed with details - as if someone breathed life into a segment of a magnificent carpet, set in motion a box full of little thinking and talking objects or opened the door to an enchanted castle where the Beauty and the Beast are about to meet. Interesting and provocative, these drawings do not let the viewer easily break away from their inner magic since they reflect the artist's fertile imagination and her extraordinary sense of humour.

Finally, if it were up to me, Princess Elizabeth Karageorgevic would do herself a great favor if she would sign her art work under a pseudonym. In this way, she would allow both the audience and critics to observe it in its attractive content and expressiveness undistracted by the social position of its creator as such a position is, in a sense, both its support and competition.

Tamara Ognjević
Art Historian and Author

► Јелисавета Карађорђевић у свом врту у Београду, 2018.

► Elizabeth Karageorgevic in her garden in Belgrade, 2018

Кнегиња Јелисавета Карађорђевић је рођена у Белом двору у Београду као најмлађе и једино женско дете кнеза регента Павла од Југославије и кнегиње Олге од Грчке и Данске. Образовала се у Јужној Африци, Уједињеном Краљевству, Швајцарској и Француској где је дипломирала историју уметности. Прогнана заједно са својом породицом након државног удара који се одиграо 27. марта 1941, само неколико дана уочи њеног петог рођендана, она је први члан Дома Карђорђевића који се 1987. вратио у земљу у којој је трајно настањена од 2002.

Основала је и водила „Фондацију кнегиње Јелисавете”, неполитичку, непрофитну организацију која се бавила хуманитарним и образовним радом, готово четврт века (1990-2013). Поред бројних доброврорних активности, кнегиња Јелисавета се неуморно залаже у исправљању неправедне и историјски нетачне репутације свог оца као непријатеља народа. Захваљујући њеном труду кнез Павле није само ослобођен лажних оптужби које су довеле до његовог и изгона његове породице 1941, већ је препознат као мудар и добронамеран државник, који је покушао да заштити свој народ од ратних страдања.

Кнегиња Јелисавета је аутор четири књиге прича за децу и уметница чији радови су излагани у Србији и иностранству.

Princess Elizabeth Karageorgevic was born in the White Palace in Belgrade as the youngest child and only daughter of Prince Regent Paul of Yugoslavia and Princess Olga of Greece and Denmark. She was educated in South Africa, Great Britain, Switzerland and France where she finally graduated with a diploma in the history of fine art. Exiled with her family from the Kingdom of Yugoslavia after the Coup d'état that took place on 27th of March 1941, just a few days before her 5th birthday, she was the first member of the House of Karageorgevic to return in the country in 1987 where she chose to live permanently in 2002.

She created and managed the Princess Elizabeth Foundation, a non-political, not-for-profit organization focused on humanitarian and educational work, for nearly 25 years (1990-2013). Princess Elizabeth has combined her many charitable activities with a tireless quest to clear the unjust and historically inaccurate reputation of her father as an enemy of his people. Thanks to her efforts, Prince Paul has not only been exonerated of the false charges which led to his and his family's exile in 1941, but is now being recognized as a wise and well-intended statesman who tried to protect his people from the war and subsequent suffering.

Princess Elizabeth is an author of four storybooks for children as well as an artist whose art works have been exhibited in Serbia and abroad.

ЈЕЛИСАВЕТА КАРАЂОРЂЕВИЋ ▶ ДУХ МАЛИХ СТВАРИ

ELIZABETH KARAGEORGEVIC ▶ THE SPIRIT OF LITTLE THINGS

Издавачи ▶ Publishers

Народни музеј Крушевач ▶ National Museum Kruševac

Артис центар, Београд ▶ Artis Center, Belgrade

За издаваче ▶ For the Publishers

Горан Васић ▶ Goran Vasić

Љубомир Тошковић ▶ Ljubomir Tošković

Аутор пројекта и главни кустос ▶ Project Author and Chief Curator

Тамара Огњевић ▶ Tamara Ognjević

Кустос асистент ▶ Assistant Curator

Зорана Драшковић Ковачевић ▶ Zorana Drašković Kovačević

Сарадник ▶ Associate

Весна Богдановић ▶ Vesna Bogdanović

Текстови ▶ Texts

Тамара Огњевић ▶ Tamara Ognjević

Превод на енглески ▶ Translation into English

Стела Спасић ▶ Stela Spasić

Лектура превода ▶ Translation proofreading

Јелисавета Кађорђевић ▶ Elizabeth Karageorgevic

Светлана Јанковић ▶ Svetlana Janković

Дизајн и припрема за штампу ▶ Design and Prepress

Вук Милосављевић ▶ Vuk Milosavljević

Фотографије и видео ▶ Photos and Video

Вук Ненезић и VR Photo Team ▶ Vuk Nenezić and VR Photo Team

Техничка подршка ▶ Technical support

Часлав Татић ▶ Časlav Tatić

Драган Бакић ▶ Dragan Bakić

Штампа ▶ Print

Сиграф, Крушевач ▶ Sigraf, Kruševac

Тираж ▶ Circulation

300 ▶ 300

Copyright©Artis Center 2018